

5. Li-Hong Leo Hsu, Geoffery Zain Kohe. Aligning Olympic education with the liberal arts: a curriculum blueprint from Taiwan. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2015. Vol. 20. No. 5. pp. 474-489.
6. Merlin G., Müller M., Todt N. Students' perception about the Olympic Values experience in Rio 2016 Olympic Games and the future of the Olympics. *Journal of Human Sport and Exercise*. 2019. Vol. 14. No. 3. pp. 336-347.
7. Peneva Boyanka. Functions of olympic education in contemporary school. *Sport Mont Journal*. 2009. Vol. 2. No. 1. pp. 31-34.
8. Podrigalo L. V., Shi K., Podrihalo O. O., Volodchenko O. A., Halashko O. I. Main research areas in kickboxing investigations: an analysis of the scientific articles of the Web of Science Core Collection. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*. 2022. Vol. 26. No. 4. pp. 244–259
9. Stadnyk S., Okun D., Bondar A., Sereda N. Sports branding as an object of scientific analysis based on the study of publications in the international. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2023. Vol. 27. No. 2. pp. 81-91.
10. Šukys Saulius, Majauskien Daiva. Effects of an Integrated Olympic Education Program on Adolescent Athletes' Values and Sport Behavior. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2014. Vol. 42. No. 5. pp. 811-821.

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕХТУВАЛЬНИК ПЕТРО ЗАКОВОРОТ

Лариса ТАРАН¹, к.фіз.вих., доцент
Клавдій ЯДЛОВСЬКИЙ², к.пед.н.
Олена ТАРАСЕВИЧ¹, к.фіз.вих

Харківська державна академія фізичної культури¹
Харків, Україна
Oslo Fekteklub²
Oslo, Norway

Анотація. Висвітлено біографію видатного українського фехтувальника, заслуженого майстра спорту Петра Антоновича Заковорота.

Ключові слова: фехтування, гімнастично-фехтувальний зал, Олімпійські ігри.

Вступ. Відповідно до проєкту Стратегії розвитку олімпійського руху в Україні на період до 2028 року, однією із цілей є реалізація олімпійських цінностей, впровадження яких передбачає розробку спеціальних проєктів, спрямованих на розвиток патріотизму у спортивному середовищі та просування позитивних прикладів у громадянське суспільство та серед суб'єктів олімпійського руху, сприяння збереженню олімпійської спадщини та поширенню знань про неї [3].

Мета та завдання дослідження: висвітлення біографії видатного українського фехтувальника Петра Заковорота.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження була науково-методична література, Офіційний звіт про проведення Ігор II Олімпіади *International Olympic Committee, інтернет-ресурси*. Методи дослідження: аналіз і узагальнення даних, проблемно-пошуковий та логічний методи.

Результати дослідження та їх обговорення. Відповідно до Офіційного звіту організаційного комітету з підготовки Ігор II Олімпіади 1900 року у Парижі у змаганнях з фехтування серед вчителів, які відносились до категорії професіоналів, приймали участь 44 спортсмена, з них 19 представляли Францію та 25 були іноземцями. Серед іноземців 3 спортсмена були із Російської імперії – Петро Заковорот, Юліан Мішо та ім'я третього учасника невідомо (в протоколах зазначено імена фіналістів, що посіли з 1 по 8 місця) [6]. Отже Петро Заковорот став першим представником України на Олімпійських іграх.

Петро Антонович Заковорот народився 1871 року в селі Куп'єваха Богодухівського повіту Харківської губернії Російської імперії у бідній селянській родині. В сім'ї було десять осіб.

Після чотирьох років навчання залишив церковно-приходську школу і вже у дванадцять років пішов у економію цукрозаводчика Кеніга, де пропрацював п'ять років. У віці сімнадцяти років найнявся на лісовий склад у Харкові. Досягнувши двадцяти одного року (1892 рік) пішов солдатом на дійсну службу.

Петро Заковорот був ставний, високий, кремезний. Зарахували його в лейб-гвардію у Гродненського гусарського полку, що знаходився у Варшаві. Саме там, під час служби він навчився майстерно володіти шаблею [4, 5].

Викладачем у гімнастично-фехтувальному залі був Юліан Олександрович Мішо, який тренував за певною методикою. Головну вимогу цієї методики Петро Заковорот запам'ятав на все життя – швидкий випад, чіткий рух, точний удар.

Наполегливо йшов Петро Заковорот до своєї мети, старанно вивчав техніку і тактику бою на рапірах, еспадронах і багнетах. Невдовзі був визнаний найкращим фехтувальником у полку.

У 1897 році Петра Заковорота, як кращого фехтувальника, відправили навчатися до Будапештської академії (1897-1899 рр.), що допомогло йому вдосконалити майстерність, збагатити досвід.

Проведення Ігор II Олімпіади 1900 року у Парижі сполучалось із Всесвітньою виставкою. Велику увагу привернув фехтувальний турнір на шпагах, рапірах та еспадронах. Запрошено було всіх найкращих фехтувальників Європи. Участь росіян у турнірі була для всіх несподіваною, адже вони ступали тільки перші кроки на міжнародній арені [4, 5].

Юліан Мішо та Петро Заковорот успішно закінчили відбіркові змагання, увійшли до групи шістнадцяти найсильніших, а потім вийшли у фінал, де показали такі результати – п'яте місце посів Ю. Мішо, а сьоме П. Заковорот [6].

Надалі Петро Заковорот працював викладачем, навчав не тільки офіцерів, а й цивільних юнаків з дворянських родин, займався з високопоставленими особами.

1912 року відбулися Ігри V Олімпіади у Стокгольмі, які показали спортивно-технічну відсталість Російської імперії у фехтуванні. Загалом на той час з тисячі чоловік тільки один займався спортом. [5].

Коли почалась Перша світова війна у 1914 році, Петро Антонович навчав солдат та офіцерів мистецтву рукопашного бою в школі, морському корпусі, окремих військових частинах.

З початком Жовтневої революції став викладачем на перших радянських курсах гімнастики і фехтування для командного складу і рядових Червоної армії – навчав червоногвардійців прийомам штикового бою.

З Петрограду Петро Заковорот повертається в Україну, спочатку оселився на Полтавщині, потім переїхав у Куп'єваху. В 1920 році їде до Харкова шукати роботу за фахом. Викладав на окружних піхотних курсах командного складу у школі Червоних старшин, займався з допризовниками на курсах Всевобуча [2].

На початку 20-х років фехтування було майже забуто – змагання проводились дуже рідко, навчальний предмет залишився в програмі Всеукраїнських річних курсів фізичної культури, які викладались у Будинку фізичної культури по вулиці Мар'їнська, 12-14. Викладав фехтування начальник курсів Юркевич, а Петро Заковорот працював у тому ж Будинку сторожем та двірником. Допоміг йому знайти роботу при Будинку фізичної культури його засновник – професор Володимир Блях [2]. Згодом Петро Антонович став викладачем на курсах.

1930 року в Харкові відкрито Український державний інститут фізичної культури (з 1934 року Державний інститут фізичної культури України). Петро Антонович був серед перших викладачів інституту. Допомагав йому Василь Сергєєв.

У 1934 році були створені кафедри зі спортивних дисциплін. Кафедру фехтування та рукопашного бою очолив Петро Заковорот [1].

Під час Другої світової війни у Харкові Петро Заковорот веде заняття з рукопашного бою, метання гранат. З наближенням фронту до Харкова евакуюється до міста Фрунзе (сучасна назва Бішкек). Там перебував Ленінградський інститут фізичної культури, в якому його запросили працювати викладачем. Протягом дня працював не тільки в інституті, а й у військових частинах, на допризовних пунктах [5].

В 1944 році Державний інститут фізичної культури України переїхав до Києва. До Харкова було переведено технікум. У Харківському технікумі фізичної культури Комітету у справах фізичної культури і спорту при Раді Міністрів УРСР залишився працювати Петро Антонович.

1945 року за багаторічну плідотворну роботу йому було присвоєно звання заслуженого майстра спорту.

Помер 5 березня 1951 року залишивши по собі добру пам'ять та велику кількість талановитих учнів, серед яких Василь Дмитрович Сергєєв – майстер спорту СРСР, заслужений тренер СРСР, Вадим Олексійович Андрієвський – майстер спорту СРСР, заслужений тренер СРСР, Іван Ілліч Манаєнко – заслужений тренер СРСР.

На знак вшанування видатного майстра Спорткомітет України заснував турнір Кубок України пам'яті Петра Антоновича Заковорота, який проводився з 1953 року по 1990 рік.

Висновки. Петро Антонович Заковорот являється видатним спортсменом та тренером. Він заклав основи радянської школи фехтування, виховав велику кількість учнів, які стали його послідовниками та підготували чисельних чемпіонів і призерів Олімпійських ігор, міжнародних змагань.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у дослідженні біографій відомих українських спортсменів задля збереження олімпійської спадщини.

Список використаної літератури.

1. Киевский инфизкульт: годы и люди. Київ. Здоров'я, 1990. 216 с.
2. Олейник Н.А., Грот Ю.И. История физической культуры и спорта на Харьковщине (Люди. Годы, Факты. 1874-1950 гг.). Т. 1. Харьков, ХДАФК. 2002. 376 с.
3. Стратегії розвитку олімпійського руху в Україні на період до 2028 року. URL: <https://noc-ukr.org/proekti-dokumentiv/strategiya-rozvitku-olimpiyskogo-ruhu-v-ukraini-na-period-do-2028-roku/>
4. Строковський, Л.М. «Мушкетер» із Куп'євахи : [до 100-річчя з дня народж. спортсмена П. А. Заковорота]. Спортивна газета. 1972. 4 січ.
5. Строковський, Л.М. Петро Заковорот. Київ. Здоров'я, 1972. 80 с.
6. Concours internationaux d'exercices physiques et de sports. Rapports publiés sous la direction de m. D. Mérillon. URL: <https://www.olympic-museum.de/o-reports/olympic-games-official-report-1900.php>

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕСПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ

Володимир ТЕМЧЕНКО, к. фіз. вих., доцент
Геннадій КОНИК, старший викладач
Віктор ГАЛАЗЮК, старший викладач

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харків, Україна*

Анотація. Розглянуто питання інтеграції олімпійської освіти в освітній процес здобувачів вищої освіти, її функції, спрямованість та завдання у закладах вищої освіти неспортивного профілю.

Ключові слова: олімпійська освіта, заклад вищої освіти, фізична культура, спорт.

Вступ. Постійні зміни та потрясіння, що відбуваються в Україні призвели до нестабільності в економіці, різкої політизації суспільства; чітко проявилися тенденції до руйнування ідеологічних стереотипів та етичних основ суспіль-